

Сафарова Шахло,

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия
университети "Халқаро оммавий ҳуқуқ ва
давлат- ҳуқуқий фанлар" кафедраси ўқитувчиси

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2018-7-12>

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ СОҲАСИДАГИ ТАЪЛИМНИНГ ХАЛҚАРО ВА МИЛЛИЙ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ВА УЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШ

Аннотация: мақолада муаллиф инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълимнинг халқаро ва миллий ҳуқуқий асослари ва уларни амалга ошириш масалалари ва жамиятда ҳуқуқий маданиятнинг ўрни, фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлиги ва давлатимизда бу борада амалга оширилаётган ишлар баён қилинади.

Калит сўзлар: инсон ҳуқуқлари, ҳуқуқий маданият, инсон ҳуқуқлари маданияти, демократик ислохотлар, фуқаролик жамияти, халқаро ҳуқуқ, янги авлод дарсликлари, таълим технологиялари.

Сафарова Шахло,

преподаватель кафедры "Международное
публичное право и государственно-правовые
науки" Университета мировой экономики и
дипломатии

МЕЖДУНАРОДНЫЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ ПРАВОВЫЕ РАМКИ ОБРАЗОВАНИЯ В ПРАВИЛАХ И ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЕ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА

Аннотация: В статье рассматриваются международные и национальные правовые основы образования в области прав человека и вопросы их реализации, роль правовой культуры в обществе, правовая грамотность граждан и текущая работа в нашей стране.

Ключевые слова: права человека, правовая культура, культура прав человека, демократические реформы, гражданское общество, международное право, учебники нового поколения, образовательные технологии.

Safarova Shahlo,

teacher of the department "International
public law and state-legal sciences" in the
University of world economy and diplomacy

IMPLEMENTATION AND INTERNATIONAL AND NATIONAL LEGAL FRAMEWORK OF EDUCATION IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS

Annotation: The article focuses on international and national legal frameworks for human rights education and the issues of their implementation, the role of legal culture in society, the legal literacy of citizens, and the ongoing work in our country.

Key Words: human rights, legal culture, culture of human rights, democratic reforms, civil society, international law, textbooks of new generation, educational technologies.

For citation: Safarova Shahlo. IMPLEMENTATION AND INTERNATIONAL AND NATIONAL LEGAL FRAMEWORK OF EDUCATION IN THE FIELD OF HUMAN RIGHTS. Journal of Law Research. 2018, 7 vol., issue 2, pp. 72-79

Демократик тамойилларга асосланган янгича фикрловчи жамиятни қуриш, албатта янги давлат учун ҳар томонлама чуқур ўйланган ташкилий, ҳуқуқий чора-тадбирларни амалга оширишни талаб этади. Бу жараёнда ўз ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда мажбуриятларини нафақат яхши билувчи, бу ҳуқуқ ва эркинликларини амалга ошира оладиган ва ўз мажбуриятларига виждонан ёндашадиган, бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат қила оладиган кўникмага эга бўлган юксак ҳуқуқий маданиятли, кучли фуқаролик позициясига эга бўлган инсонлардан ташкил топган жамиятни шакллантириш ҳал қилувчи рол ўйнайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 26 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида шундай деган эди: "... Бош қомусимизнинг ҳар бир моддаси биз учун дастуриламалга, ҳаётимиз қоидасига айланиши зарур. Бунинг учун Асосий қонуниimizни умумтаълим мактабларида, олий ўқув юрғларида, маҳалла ва меҳнат жамоаларида тизимли равишда ўрганиш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқишимиз керак.

Биз жамиятимизда шундай ҳуқуқий маданиятни шакллантиришимиз керакки, унга мувофиқ Конституция ва қонунларга амал қилиш, бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, шаъни ва қадр-қимматини ҳурмат қилиш мажбурият эмас, балки кундалик қоида ва одатга айланиши шарт".[1]

Ҳозирги кунда мамлакат таълим тизими тубдан ислоҳ қилинмоқда. Нафақат таълим тизимида, балки ҳамоҳанг равишда давлат бошқаруви, суд-ҳуқуқ тизимида ҳам амалга ошириладиган ислоҳотларда демократик тамойиллар асосидаги янги фанлар ёш авлодни дунёқарашини ўзгартиришда катта роль ўйнамоқда.

Мамлакат ҳаёти тубдан ўзгара бошлаган мустақиллик йилларида, барча соҳалар каби таълим тизимида ҳам бозор иқтисодиёти талаблари асосида янги йўналишлар, мутахассислар, ўқув курслари, фанлар ташкил этилди ва улар доимий равишда такомиллаштириб борилмоқда.

Ана шундай ўқув курслари қаторида, мустабит тузум пайтида таълим тизимимиз учун нотаниш бўлган инсон ҳуқуқлари масаласи ва унинг узлуксиз таълим тизимига киритилиши мамлакатдаги ислоҳотларда, давлат ва жамиятни модернизация қилишда муҳим аҳамиятга эга бўлган омилардан бири бўлди.

Инсон ҳуқуқлари ҳамда эркинликларини таъминлаш амалиётининг таҳлили шуни кўрсатмоқдаки, уларнинг самарали рўёбга чиқарилиши муайян омилар мажмуига боғлиқ бўлиб, улар орасида фуқароларнинг ҳуқуқий маданияти муҳим ўрин тутди.[2, Б.286] Бинобарин, маданият, бу бевосита жамиятдаги муайян жараёнлар асосида доимий равишда ўзгариб, такомиллашиб борувчи ҳаётий

билимлар ва кўникмалар ва уларнинг мажмуини ташкил этар экан, "Инсоннинг ўз ҳуқуқ ва эркинликлари, уларнинг миллий ва халқаро органлар томонидан ҳимоя қилиниш усуллари ва воситалари тўғрисидаги билимлари мажмуи, уларга ўз хавфсизлигини таъминлашнинг муҳим омили сифатида муносабатда бўлиш "инсон ҳуқуқлари маданияти" тушунчаси" [3, Б.286] ни ташкил этади.

Кўп ҳолларда жамиятда "ҳуқуқий маданият" ва "инсон ҳуқуқлари маданияти" деган тушунчалар бир хил тушунчалар деган фикрлар мавжуд.[4, Б.161]

"Ҳуқуқий маданият" тушунчасини таҳлил қилишда, бу тушунча ўз ичига ҳуқуқ, ҳуқуқий онг, ҳуқуқий муносабатлар, қонунийлик, ҳуқуқий тартиб, ҳуқуққа риоя этиш, инсон ҳуқуқлари, каби элементларни қамраб олишини таъкидлаб ўтиш даркор.

Давлатнинг демократик ривожлантиришда аҳоли орасида ҳуқуқий маданиятни шакллантириш долзарб аҳамият касб этади ва фуқаролик жамиятининг муҳим ва ҳал қилувчи омили ҳисобланади. Ҳуқуқий маданиятнинг шаклланишини таҳлил қилишда, унинг таркибий қисми ҳисобланган "инсон ҳуқуқлари маданияти" тушунчасига ҳам тўхталиб ўтиш мақсадга мувофиқ бўлар эди. Чунки, бу тушунча ҳуқуқий маданиятни ҳам қамраб олиши билан бирга, ҳуқуқшуносликдан ҳам кенгроқ даражадаги муносабатлар, гоёлар, қарашларни қамраб олади ва жамият ривожланишининг бугунги босқичида "Инсон ҳуқуқлари маданияти", деган, янги категорияни муомалага кириб келганлигини билдиради.[5, Б.280]

Ўз навбатида инсон ҳуқуқлари маданияти фақатгина юридик тушунча бўлиб қолмайди. Инсон ҳуқуқлари маданияти асосида инсон шахсиятининг қадр-қиммати гоёси ётади-ки, уни таъсифлаганда, унинг асосида ахлоқий-маънавий жиҳатлар устунлик қилишини алоҳида таъкидлаш лозим. Инсон ҳуқуқлари маданияти шахс, жамият ва халқаро муносабатларни янада инсонпарварлаштиришга қаратилган чора-тадбирларининг кўрсаткичи ҳисобланади.

"Маданият" (лотинча "cultura" сўздан олинган бўлиб - "ишлов бермоқ", "қайта ишламоқ" маъносини беради) - муҳитни қайта ўзгартиришга йўналтирилган турмуш ва онгнинг барча соҳаларидаги инсониятнинг ижтимоий-прогрессив ижодий фаолиятидир. [6, Б.53]

Инсон ҳуқуқлари маданияти деганда, биз жамиятнинг ҳар бир аъзоси ва шахслар гуруҳининг, ўз жамиятида тўла ҳуқуқли аъзоси ва аъзолари сифатида мамлакатдаги қонунчиликда белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларини мукамал билиши, уларни амалга ошира олиши, бошқалардан уларга риоя этилишини талаб эта олиши ҳамда ҳуқуқ ва эркинликларини қонуний механизмлар воситасида амалга ошира олиш кўникмаларига эга бўлиши билан бир қаторда бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳурмат қилиши, ўз мажбуриятларини виждонан бажариши, шунингдек, ўзининг ва бошқаларнинг инсон ҳуқуқларини бузадиганларга нисбатан муросасиз хулқ-атворда бўлишда ифодаланадиган фаолиятини тушунамаиз.

Мазкур тушунчадан келиб чиққан ҳолда, айтишимиз мумкинки, биринчи навбатда, инсон ва унинг ҳуқуқлари бу - олий қадриятдир, инсонни жамиятдаги мавжудотлар ичида энг улуғи эканлигини ҳис этиши, яшаши, муносиб ҳаёт кечириши учун муайян мезонларга амал қилиши лозимлигини англаб этиши, жамиятда ўз ўрнига эга бўлиши учун маълум талабларга жавоб бериши муҳимлигини идрок этиши натижасида шахснинг умумий маданияти юзага келади.

Демак, инсон ҳуқуқлари маданияти ўз моҳиятига кўра инсон ҳуқуқларига доир нормаларни мукамал билишни, амалий фаолиятда уларга оғишмасдан риоя қилишни, шахс ҳуқуқларига ҳурмат муносабатида бўлишни, инсон ҳуқуқларини бузувчиларга мурасасиз хулқ-атворда бўлишни кўзда тутади.

Инсон ҳуқуқлари маданиятининг таркибий қисмлари сифатида қуйидагиларни кўрсатиш мумкин:

- жамиятда ҳуқуқий онгнинг ҳолати, яъни ҳуқуққа оид билим ва тушунишнинг, қонун талабларини талабчанлик билан бажарилишининг заруриятини англашнинг даражаси;

- қонунийлик ва ҳуқуқ тартиботни таъминлашнинг ҳолати;
- қонунчиликнинг ҳолати, унинг мазмун ва шаклини такомиллаштириш;
- суд, прокуратура ва ҳуқуқни қўллаш билан шуғулланувчи органларнинг ҳуқуқ соҳасидаги амалий фаолиятининг ҳолати;
- инсон ҳуқуқлари таълимининг даражаси.[7, Б.281]

Бугунги кунда, мамлакатда инсон ҳуқуқлари бузилишига олиб келувчи салбий ҳолатларнинг олдини олиш, инсон ҳуқуқларини мукамал даражада ҳимоя қилиш, инсон учун энг муносиб турмуш тарзини, фаровон ҳаёт шароитини яратиш бериш мақсадида давлат томонидан инсон ҳуқуқлари маданиятини шакллантириш масаласи долзарб аҳамият касб этмоқда. Мазкур масалага "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси"да ҳам алоҳида эътибор қаратилди ва унда шундай дейилади: "...Инсон ҳуқуқлари соҳасида миллий ҳаракат дастурини ишлаб чиқиш долзарб аҳамиятга эга. Ушбу дастур, энг аввало, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат органлари томонидан инсон ҳуқуқ ва эркинликларининг ҳимоя қилинишини таъминлаш, жамиятда инсон ҳуқуқлари бўйича маданиятни шакллантириш ва шу каби бошқа соҳаларга оид қонунларга риоя этилиши устидан жамоатчилик мониторингини олиб боришга қаратилган чора-тадбирларни ўзида мужассам этиши керак.[8]

Демак, мамлакатимизда кучли фуқаролик жамиятини барпо этиш баробарида инсон ҳуқуқлари маданиятини юксалтиришга алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Мамлакатда инсон ҳуқуқларининг ҳимоя қилиниши билан боғлиқ ишларнинг нечоғлиқ самарадорлиги, унинг ўзига хослиги биринчи навбатда, давлат органлари ва мансабдор шахсларининг фуқаролар ва уларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари ҳамда қонуний манфаатларига бўлган муносабатида ўз ифодасини топади. Шунингдек, аҳоли мазкур ҳолатга баҳо бериши биринчи навбатда, давлат органлари, айниқса ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари фаолиятига эътибор қаратади.

Шунинг учун ҳам, давлат ва назорат органлари фаолиятида инсон ҳуқуқларига нисбатан ҳурматни шакллантиришда, давлат органларининг мансабдор шахслари, шу жумладан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларининг инсон ҳуқуқлари маданиятини юксалтириш мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Ҳуқуқий маданият ва унинг таркибий қисми ҳисобланган инсон ҳуқуқлари маданияти, демократик, ҳуқуқий давлатнинг ажралмас қисми ҳисобланар экан, мамлакатда бундай давлатчиликни қуриш ва уни мустаҳкамлаш кўп жиҳатдан, ҳуқуқий таълимнинг, шу жумладан инсон ҳуқуқлари бўйича таълимнинг қай даражада эканлиги билан боғлиқдир.

Чунки, инсон ҳуқуқлари маданияти, инсоннинг шаъни, кадр-қиммати ҳамда инсон шахсига оид қадриятларни ўрнатиш бўйича тизимли, босқичма-босқич ва

тўхтамайдиган саъй-ҳаракатлар ҳисобланар экан, инсон ҳуқуқлари соҳасидаги таълим, бу - инсон ҳуқуқлари бўйича билим ва кўникмаларни сингдириш ва нуқтаи-назарни шакллантириш; бу билимлардан ҳабардор қилиш, уларни ўқитиш ва тарқатиш йўли билан инсон ҳуқуқлари бўйича умумий маданиятни яратишга қаратилган тизим ва мақсадга йўналтирилган саъй-ҳаракат ҳисобланади. [9, Б.5]

Инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим қуйидагиларга қаратилган:

- инсон ҳуқуқлари ва асосий эркинликларига ҳурматда бўилиш муносабатини мустаҳкамлаш;

- инсон шахсини ҳар томонлама ривожлантириш, фуқароларда инсон шаъни, қадр-қиммати ҳиссини шакллантириш;

- эркаклар ва аёлларнинг ва барча миллатлар, туб аҳоли, ирқий, миллий, этник, диний ва тил гуруҳлари ўртасида ўзаро тушуниш, багрикенглик, тенглик ва дўстлик муносабатларига ёрдам бериш;

- барча инсонлар учун жамиятнинг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётида самарали иштирок этишига имкониятларни таъминлаб бериш;

- тинчликни қўллаб-қувватлаш бўйича халқаро ва миллий ташкилотлар фаолиятига кўмаклашиш.[10, Б.5]

Инсон ҳуқуқлари соҳасида таълимнинг асосий мақсадлари қуйидагилар ҳисобланади:

биринчидан, инсон ҳуқуқлари соҳасида таълимнинг мақсади ва мазмунини умумий ташунишга ёрдам бериш;

иккинчидан, инсон ҳуқуқлари соҳасида таълимга тааллуқли минимал стандартларни биринчи ўринга чиқаришни илгари суриш;

учинчидан, инсон ҳуқуқлари соҳасида таълим бўйича миллий режалар ишлаб чиқиш, амалга ошириш, баҳолаш ва ўзгартириш учун зарур бўлган жараёнлар, қадамларни белгилаш;

тўртинчидан, инсон ҳуқуқлари соҳасида таълими бўйича миллий ёндашувларни ишлаб чиқиш учун зарур бўлган инсон, молия ва техника ресурсларига эътиборни жалб этиш;

бешинчидан, инсон ҳуқуқлари билан шуғулланувчи миллий ва халқаро ташкилотларнинг самарали ўзаро ҳамкорлигини рағбатлантириш ва миллий даражада инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро стандартларни амалга оширишга ёрдам бериш;

олтинчидан, инсон ҳуқуқлари соҳасида таълимнинг мақбул бўлган мақсадлари ва уларга эришишнинг даражаларини баҳолаш учун механизмларни яратиш. [11, Б.5]

Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим қуйидаги кўникмаларни шакллантиришга имкон туғдириши керак:

- ирқи, миллий ёки этник келиб чиқиши, жинси, дини, ёши, ижтимоий келиб чиқиши, жисмоний ёки руҳий соғлиги ва бошқа шу каби белгиларга асосланган камситишларга қарши курашни ҳамда бундай белгилар асосидаги турфа хилликни ҳурмат қилиш ва тушунишга;

- камситилмайдиган тиллар бўйича ифодалаш ва камситилмайдиган ҳулқ-атворни ишлатишга;

- фикрлардаги турфа хилликни ҳурмат қилиш ва тушунишга;

- кундалик ҳаётда инсон ҳуқуқларига оид нормаларни жорий этишга;

- малакали ўқитувчиларни тайёрлашга;

- инсон ҳуқуқлари соҳасида таълимни самарали амалга ошириш учун зарур миллий имкониятлар ва билимни ривожлантириш ва мустаҳкамлашга;

-замонавий ахборот ва педагогик технологиялар ёрдамида таълим тизимида янги инновацияларни қўллаш орқали таълим сифатини оширишга.

Умуман олганда, XX асрнинг 90-йиллари ва XXI асрнинг бошларида инсон ҳуқуқлари таълими масаласига нафақат миллий даражада, балки халқаро миқёсда ҳам катта аҳамият қаратила бошланди. Чунки, инсон ҳуқуқларининг умуминсоний қадрият сифатидаги аҳамиятига катта эътибор билан қарай бошланди. Айниқса, 1993 йили Вена шаҳрида бўлиб ўтган Инсон ҳуқуқлари бўйича бутунжаҳон конференцияси ва унинг натижалари бўйича қабул қилинган Вена Ҳаракат режаси, БМТ томонидан 1995–2004 йилларни инсон ҳуқуқлари таълимининг ўн йиллиги, 2008 йили Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганлигини кенг миқёсда нишонланиши, БМТ томонидан 2009 йил - Инсон ҳуқуқлари бўйича таълим халқаро йили, деб деб эълон қилиши ва бу соҳаларда халқаро ва миллий миқёсларда олиб борилган чора-тадбирлар бунинг яққол далили ҳисобланади. Халқаро ҳуқуқ устуворлигини эътироф этган ва халқаро ҳуқуқий жараёнларда фаол иштирок этувчи суверен мамлакатимиз ҳам мазкур халқаро жараёнларда фаол иштирок этиб келмоқда.

Ўзбекистонда таълим тизимини шакллантиришда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси (1992), Ўзбекистон Республикасининг "Таълим тўғрисида"ги Қонуни (1997), "Қадрлар тайёрлаш Миллий дастури" (1997) умуммиллий кўламадаги асосий ҳужжатлар сифатида белгилаб олинган бўлса, шу жумладан ҳуқуқий маданиятни шакллантириш, шу жумладан инсон ҳуқуқлари таълими соҳасида "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтиришнинг Миллий дастури" (1997), Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида"ги фармойиши муҳим, специфик хусусият касб этади.

Шу ўринда, инсон ҳуқуқлари маданиятини шакллантиришдаги дастлабки қадамлардан бири сифатида, 1996 йилнинг 29 августида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг VI сессиясида биринчи Президент И.Каримовнинг "Инсон ҳуқуқлари" ўқув курсини барча олий ўқув юртлиари ўқув дастурларига киритиш гоёсини илгари сурганлигини алоҳида қайд этиш керак. [12, Б.136]

Мамлакатда инсон ҳуқуқлари маданиятини янада юксалтиришда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан 1997 йилда қабул қилинган "Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури" [13] ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2001 йил 4 январда қабул қилган "Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганишни ташкил этиш тўғрисида"ги фармойишининг аҳамияти нечоғли юксак эканини алоҳида эътироф этиш лозим. Чунки, мазкур Миллий дастур ва фармойишнинг асосий вазифаси, мамлакатда узлуксиз конституциявий ҳуқуқий таълим тизими яратиш орқали, жамият аъзоларининг ҳуқуқий маданиятини янада юксалтириш, демократик қадриятларга асосланган фуқаролик жамиятининг тўғри фикрлайдиган, комил аъзосини шакллантириш ҳисобланади.

Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли Фармони асосида эълон қилинган Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида ҳам жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш масаласига жиддий эътибор қаратилди. Жумладан, Ҳаракатлар стратегиясининг "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да амалга оширишга оид Давлат дастурининг 97 ва 98-бандларида, "фуқаро,

жамият ва давлатнинг ўзаро муносабатларида аҳолининг ҳуқуқий маданияти ва ижтимоий фаоллигини янада юксалтириш, давлат органлари ходимлари, мансабдор шахслар ва фуқароларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш самарадорлигини таъминловчи механизмларни такомиллаштириш ва бу борадаги муносабатларни тартибга солиш имконини берадиган янги Миллий Дастир лойиҳасини тайёрлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш вазифалари белгиланган".[14]

Шу ўринда, алоҳида таъкидлаш лозимки, 2018 йил 5 майдаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганининг 70 йиллигига бағишланган тадбирлар дастури тўғрисида"ги фармони [15]да ҳам инсон ҳуқуқлари таълимига алоҳида эътибор қаратилди ва мазкур йўналишда ҳам қатор чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширилмоқда.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, ҳуқуқий давлат куришда муҳим омил сифатида инсон ҳуқуқлари бўйича таълимни янада ривожлантиришда фикримизча қуйидаги тақлифларни илгари суриш мақсадга мувофиқ ҳисобланади:

- жамиятда инсон ҳуқуқлари маданиятини шакллантириш ва уни такомиллаштириш бўйича алоҳида чора-тадбирлар дастурини қабул қилиш;
- барча таълим муассасаларида, таълим босқичларини ҳисобга олган ҳолда, инсон ҳуқуқлари бўйича махсус дарсларни ташкил этиш;
- инсон ҳуқуқлари соҳасидаги илмий тадқиқотчиликни ривожлантириш;
- инсон ҳуқуқлари бўйича таълим жараёнида янги педагогик ва технологик технологиялардан самарали фойдаланишга эришиш;
- инсон ҳуқуқлари таълими бўйича интернетда ихтисослашган веб-сайтлар тайёрлаш ва ОАВларида махсус кўрсатувларни ташкил этиш;
- олий таълимнинг магистратура тизимида инсон ҳуқуқлари бўйича мутахассислик очиш;
- инсон ҳуқуқлари бўйича янги авлод дарсликларини яратиш, инсон ҳуқуқларига оид фанлар бўйича электрон ва мультимедиа дарсликлари ҳамда электрон ресурсларни яратиш ва уларни доимий равишда янгилан бориш.

Иқтибослар/Сноски/references

1. "Билимли авлод - буюк келажакнинг, тадбиркор халқ - фаровон ҳаётнинг, дўстона ҳамкорлик эса тараққиётнинг кафолатидир". Президент Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 26 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси. <https://president.uz/uz/lists/view/2180> (A educated generation - a great future, entrepreneurial nation - a prosperous life, friendly cooperation is a guarantee of progress." Speech of President Shavkat Mirziyoyev at the solemn ceremony marking the 26th anniversary of the adoption of the Constitution of the Republic of Uzbekistan. <https://president.uz/en/lists/view/2180>)

2. Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш миллий тизими /муаллифлар жамоаси. Масъул муҳаррир А.Х.Саидов. -Т.: "O'zbekiston", 2010. Б.286 (The Universal Declaration of Human Rights and the National Human Rights Response Team in Uzbekistan / Responsible editor - A.Kh.Saidov. -Т.: "Uzbekistan", 2010 p. 286)

3. Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси ва Ўзбекистонда инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш миллий тизими /муаллифлар жамоаси. Масъул муҳаррир А.Х.Саидов. -Т.: "O'zbekiston", 2010. Б.286 (The Universal Declaration of Human Rights and the National Human Rights Response Team in Uzbekistan / Responsible editor - A.Kh.Saidov. -Т.: "Uzbekistan", 2010 p. 286)

4. Юлдашева Г., Борсиева З. Права человека. Учебное пособие. -Т.: ТДЮИ, 2011. - С.161(Yuldasheva G., Borsiyeva Z. Human Rights. Educational manual. -Т.: TDUL, 2011 p. 161)
5. Muminov A. Tillabaev M. Inson huquqlari. Darslik. -Т.: Adolat, 2013. -B.280 Muminov A. Tillabaev M. Inson huquqlari. Darslik. -Т.: Adolat, 2013. -B.280(Muminov A. Tillabayev M. Human rights. Textbook. -Т.: Adolat, 2013 p. 280)
6. Образование в области прав человека: национальный и зарубежный опыт /Отв.ред. А.Х.Саидов. - Т.:НЦПЧ, SMI-ASIA, 2011.-С.53 (Education in the field of Human rights: national and international experience / Ed. A.Kh.Saidov. - Т.: NCHR, SMI-ASIA, 2011. P.53)
7. Muminov A. Tillabaev M. Inson huquqlari. Darslik. -Т.: Adolat, 2013. -B.281 (Muminov A. Tillabayev M. Human rights. Textbook. -Т.: Adolat, 2013. P.281)
8. Қаранг: Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги "Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси" мавзусидаги маърузаси. Халқ сўзи. 2010 йил. 13 ноябрь. (The speech of the First President of the Republic of Uzbekistan Islam Karimov at the joint session of the Legislative Chamber and the Senate of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan on the theme: "Concept of further deepening of democratic reforms and formation of civil society in the country". People's word. 2010 November 13)
9. Образование в области прав человека: национальный и зарубежный опыт /Отв.ред. А.Х.Саидов. - Т.:НЦПЧ, SMI-ASIA, 2011.-С.5 (Education in the field of Human rights: national and international experience / Ed. A.Kh.Saidov. - Т.: NCHR, SMI-ASIA, 2011. P.5)
- 10.Образование в области прав человека: национальный и зарубежный опыт /Отв.ред. А.Х.Саидов. - Т.:НЦПЧ, SMI-ASIA, 2011.-С.5 (Education in the field of Human rights: national and international experience / Ed. A.Kh.Saidov. - Т.: NCHR, SMI-ASIA, 2011. P.5)
- 11.Образование в области прав человека: национальный и зарубежный опыт /Отв.ред. А.Х.Саидов. - Т.:НЦПЧ, SMI-ASIA, 2011.-С.5 (Education in the field of Human rights: national and international experience / Ed. A.Kh.Saidov. - Т.: NCHR, SMI-ASIA, 2011. P.5)
- 12.Каримов И.А. Янгича фикрлаш ва ишлаш-давр талаби. Т.5. -Т.: "Ўзбекистон", 1997. -Б.136 (Karimov I.A. New thinking and performance-time requirement. Т.5. -Т.: "Uzbekistan", 1997. -p.13.)
- 13.Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш миллий дастури //Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Ахборотнома. 1997. № 9. (National program on raising the legal culture in the society // The Axboro Chronicle of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan. 1997. No. 9.)
- 14.Қаранг: 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси (ЎзР Президентининг 07.02.2017 й. ПФ-4947-сонли Фармонида 1-илова); Strategies for action in five priority areas of development of the Republic of Uzbekistan for 2017-2021 (Appendix 1 to the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated 07.02.2017 N PR-4947);
- 15.2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили"да амалга оширишга оид Давлат дастури (ЎзР Президентининг 07.02.2017 й. ПФ-4947-сонли Фармонида 8-илова). www.lex.uz. (State Program on implementation of the Strategy of Action in the five priorities of development of the Republic of Uzbekistan for 2017-2021 in the year of "Dialogue with the people and the interests of people" (Annex 8 to the Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated 07.02.2017, № PR-4947). www.lex.uz)
- 16.Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси қабул қилинганнинг 70 йиллигига бағишланган тadbирлар дастури тўғрисида"ги фармони.https://nrm.uz/ (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan "On the Action Program on the 70th Anniversary of the Universal Declaration of Human Rights" .https://nrm.uz/)